Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки, молоді та спорту
Закарпатської обласної військової адміністрації –
Закарпатської обласної державної адміністрації
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Державний університет Молдови
Інститут цифровізації освіти НАПН України
Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
КЗ «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА: АКТУАЛЬНІ ДИСКУРСИ

Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

Ужгород
10–11 жовтня 2024 р.

УДК 37.013.83:005.745(042.5)

Н 53

Неперервна освіта: актуальні дискурси. Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Ужгород: ЗІППО, 2024. 241 с.

У збірнику наукових праць представлено матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Неперервна освіта: актуальні дискурси» (10-11 жовтня 2024 р., м. Ужгород). До нього ввійшли статті відомих українських та зарубіжних учених, викладачів закладів вищої освіти, практичних працівників освітніх установ з таких тематичних напрямків: стан, проблеми та перспективи розвитку сучасної освіти; імперативи та домінанти неперервної освіти в контексті євроінтеграції; інноваційні освітні технології та методики навчання: сучасні виклики, досвід упровадження; педагогіка, методика, психологічний супровід неперервної освіти в полікультурному середовищі; психологічне благополуччя особистості в умовах війни: українські реалії та міжнародний досвід; безпечне та здорове освітнє середовище: нові виміри; психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання; освітній менеджмент в умовах воєнного стану та повоєнний час.

Збірник наукових праць адресований науковцям, педагогам-практикам, фахівцям у галузі дошкільної, початкової, інклюзивної, середньої, загальної та вищої освіти.

За достовірність фактів, дат, назв, посилань на літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Рекомендовано до друку рішенням Науково-методичної ради
(протокол № 6 від 4 листопада 2024 р.)
та Вченої ради
(протокол № 6 від 4 листопада 2024 р.)
Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти

© Закарпатський інститут
післядипломної педагогічної освіти, 2024

Світлана ТІТАРЕНКО
КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА РОБОТА
ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА
З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 72

Наталія ТІХОНОВА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ:
ІНТЕРАКТИВІЗАЦІЯ ТА ГЕЙМІФІКАЦІЯ 75

Ганна ТОВКАНЕЦЬ, Іванна ЛЕХМАН,
НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА
І РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 79

Ганна ТОВКАНЕЦЬ, Іванна ДИКУН
ПОЧАТКОВА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ
КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 82

Богдана ТУРКО
РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ВЧИТЕЛЯ
У СТВОРЕННІ КОМФОРТНОГО
ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА
ДЛЯ ДІТЕЙ З ООП 84

Олександра ХАЛЛО
ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ 88

РОЗДІЛ ІІ.
ІПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ
КОМПЕТЕНТНІСНОЇ ПАРАДИГМИ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ 91

Тетяна БАБКО, Тетяна КРАВЧЕНКО
СПЕЦИФІКА ПРОЯВУ АВТОНОМІЇ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ
ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ 91

Марія БАЯНОВСЬКА
КУЛЬТУРНІ ТА ДУХОВНІ ГОРИЗОНТИ
ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В ХХІ СТОЛІТТІ 95

УДК 37.046

ТОВКАНЕЦЬ ГАННА,
ORCID ID: 0000-0002-6191-9569,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету,
м. Мукачево, Україна

ЛЕХМАН ІВАННА,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта
Мукачівського державного університету,
м. Мукачево, Україна

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА І РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У нових умовах нової освітньої парадигми сучасній початковій школі необхідний педагог, який не тільки знає свій предмет досконало, а й здатний створювати всі необхідні психолого-педагогічні умови для розвитку та саморозвитку особистості учня, його ключових компетенцій. Уміння керувати процесом постійної зміни учня і сходження його до вищого рівня свого розвитку передбачає сформовану здатність вчителя початкових класів здійснювати дослідницький педагогічний пошук, вирішувати на науковій основі творчі завдання в педагогічній ситуації, що не має наперед відомого результату, по суті бути дослідником у безперервно змінюваному багатовимірному освітньому просторі [3].

Ця сторона професійної підготовки вчителя завжди була актуальною, а її значення особливо зростає в умовах модернізації вітчизняної освіти. Це зумовлено як визначальною роллю практико-орієнтованої педагогічної науки, так і дослідно-есперементальною роботою вчителя у вирішенні тактичних та стратегічних освітніх завдань. Постійний аналіз різноманітних педагогічних ситуацій вимагає від вчителя самостійного пошуку оптимальних шляхів їх вирішення на основі моделювання та встановлення причинно-наслідкових зв'язків аналізованого явища, діагностики її параметрів, визначення педагогічно доцільних шляхів вирішення, проектування можливих її результатів [2].

Основною умовою такої діяльності вчителя виступає професійна якість, яка виникає і реалізується лише в результаті сформованості у вчителя аналітичної спрямованості по відношенню до власної діяльності та дослідницьких умінь, серед яких – вичленування проблем, факторів та умов, що її породили, володіння різними способами вирішення протиріч (на основі наукової теорії), обґрунтування прийнятого варіанта тощо.

© Товканець Ганна, Лехман Іванна, 2024

У сучасних умовах реформування освіти та трансформацій у суспільстві змінюються вимоги до всіх учасників освітнього процесу, зокрема до вчителів початкової школи. Професійна діяльність вчителів початкових класів вимагає оновлення підходів і розвитку професійних компетенцій. Це сприяє концептуалізації та гармонізації їхньої діяльності, яка поєднує педагогічну діяльність.

Дослідницька і методична робота є невід'ємною частиною професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів, що сприяє інтеграції науки і навчання. Ефективне виконання цієї роботи допомагає підвищити якість освітнього процесу, оновити зміст предметів, а також впроваджувати новітні розробки у навчальний процес [2]. Це також сприяє залученню обдарованої молоді до наукової діяльності, що дозволяє готувати конкурентоспроможних фахівців, які здатні брати участь у сучасних наукових дослідженнях і проєктах .

Сучасна теорія та практика неперервної освіти накопичила значний досвід, що охоплює різні аспекти професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців. Зокрема, наукові праці як вітчизняних (О. Бабенко, В. Бондар, Л. Бурчак, О. Дубасенюк, М. Євтух, О. Заблоцька, С. Мартиненко, О. Савченко, С. Сисоєва, Н. Чайченко, Н. Шиян та інші), так і зарубіжних (Я. Ветешка, Ю. Матульчік, Ф. Шльосек та інші) авторів присвячені впровадженню компетентнісного підходу в професійну діяльність педагогів.

Ідея неперервної освіти – це програма розвитку мислення та діяльності, в рамках якої розвиток людини і виробничих систем можуть виступати тільки як часткові, фрагментарні задач. Це особлива політика не тільки в системі навчання, але і в сфері організації вільного часу людей, суспільних відносин та соціокультурних систем [3, с. 26].

Дослідницька компетентність трактується як інтегрована особистісно-професійна характеристика фахівця, яка відображає його мотивацію до наукового пошуку, рівень знань методології педагогічних досліджень, а також особистісно значущі якості дослідника – інноваційне мислення та здатність до творчої й інноваційної діяльності.

Структура дослідницької компетентності вчителя початкових класів складається з наступних компонентів:

1. Мотиваційно-ціннісний – відображає систему цінностей, потреб і мотивів, що спонукають до дослідницької діяльності.
2. Когнітивний – включає систему методологічних, професійних і міждисциплінарних знань, необхідних для наукових досліджень.
3. Процесуально-діяльнісний – полягає в здатності підбирати методи дослідження, обробляти дані, аналізувати наукові факти, інтерпретувати результати та впроваджувати їх у практику.
4. Інформаційно-комунікаційний – передбачає вміння збирати дані відповідно до гіпотез, створювати масиви емпіричних даних, працювати з різними інформаційними джерелами.
5. Комунікативний – означає здатність працювати з респондентами та співпрацювати з колегами у дослідницькій діяльності.
6. Особистісно-творчий – відображає рівень розвитку творчих якостей особистості.

7. Професійно-рефлексивний – включає вміння усвідомлювати та оцінювати процес і результати власної дослідницької діяльності, а також здатність до саморегуляції [2, с. 6].

Ефективному формування дослідницької компетентності педагогів сприяє комплексна реалізація організаційно-педагогічних, психолого-педагогічних та дидактичних умов протягом всього освітнього процесу. Першими кроками у цьому напрямку на рівні ЗЗСО стає створення активного наукового середовища та модернізація, відповідно до компетентнісного підходу, змісту, форм і методів освітнього процесу [1, с. 127].

Отже, дослідницька компетентність педагогів є важливою вимогою сучасності. Вона проявляється як здатність педагога до організації та проведення дослідження, отримання інноваційних продуктів у освітній галузі та предметів, що викладаються, здійсненню педагогічних досліджень та створенню психолого-педагогічних умов для формування дослідницької компетентності учнів.

Учитель початкових класів, який здатен і готовий до інноваційної діяльності, може реалізувати свій потенціал лише тоді, коли усвідомлює себе як професіонал, налаштований на творчий підхід до існуючого інноваційного досвіду та його необхідної трансформації.

.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семакова Т. О., Сіліщенко О. П. Науково-дослідницька робота як шлях формування професійної компетентності викладача. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2012. вип. 1(1). С. 124–127.

2. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник. Київ, 2016. 155 с.

3. Tovkanets Hanna. Lifelong learning in enhancing professional teacher training in the european countries. Comparative Professional Pedagogy. 8(2). 2018. С. 23–28.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/